

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN-2017-530

13.9.2017

Troll Forsikring AS

Motorvogn

Tilbakeholdt opplysning om skade på bil ved tegning – reklamasjon uten ugrunnet opphold – fal. §§ 4-1, 4-2, 4-14 og 8-1

Sikrede inngikk avtale om blant annet bilforsikring med selskapet 11.5.16, med ikrafttredelse én måned frem i tid. Den 23.5.16 ringte sikrede og ba om at bilforsikringen ble satt i kraft fra 11.5.16, da bilen ifølge sikrede ikke var forsikret i et annet selskap. Ifølge telefonnotat opplyste sikrede at det ikke hadde oppstått noen skader på bilen fra 11.5.16 og frem til 23.5.16. Den 26.5.16 meldte sikrede skade på bilen oppstått 22.5.16. Selskapet utbetalte erstatning for bilen til sikrede, men oppdaget på et senere tidspunkt at bilen ikke var forsikret på skadetidspunktet. Selskapet sendte varsel om mulig svikanførsel 2.11.16, før endelig standpunkt forelå 31.3.17. Spørsmål om sikrede har gitt uriktige opplysninger, og om selskapet i så fall har reklamert rettidig. Nemndas flertall kom til at selskapet ikke hadde reklamert rettidig.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: kr 70.000

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning for skade på bil og spørsmålet om sikrede svikaktig har gitt gale opplysninger under avtaleinngåelsen eller bevisst gale opplysninger under skadeoppgjøret, jf. fal. §§ 4-1, jf. 4-2 og 8-1 fjerde ledd, og om selskapet har reklamert uten ugrunnet opphold i samsvar med fal. § 4-14.

Sikrede tegnet forsikring for sin Ford Mondeo 11.5.16 med forsikringsperiode angitt i forsikringsbeviset fra 11.6.16-1.5.17. Bilen ble skadet i sammenstøt 22.5.16. Sikrede ringte selskapet 23.5.16, og ba om at forsikringen ble satt i kraft fra 11.5.16, siden den ikke var forsikret i noe annet forsikringsselskap. På spørsmål om det hadde oppstått noen skader siden 11.5.16, svarte sikrede nei.

Sikrede sendte deretter den 26.5.16 skademelding datert 24.5.16 og meldte om brannskade på bil 22.5.16. Skaden ble dekket av selskapet.

Selskapet varslet sikrede 2.11.16 med beskjed om at saken måtte utredes nærmere pga. nye opplysninger. Samtale med sikrede ble deretter gjennomført 26.1.17. Brev med anførsel om svik og tilbakebetalingskrav ble sendt 31.3.17.

Sikrede avviser selskapets krav om tilbakebetaling og at han har gitt gale opplysninger til selskapet. Han ba om forsikring fra dagens dato allerede i telefonsamtalen 11.5.16, og dette ble bekreftet av epost han mottok fra selskapet 11.15.16 der det fremgikk at han var velkommen som kunde i Troll fra samme dag så lenge ikke Gjensidige hadde oppsigelse.

Han oppdaget deretter at det sto feil dato i forsikringsbeviset da han kom hjem fra ferie 22.5.16, og ringte 23.5.16 for å korrigere datoen. Han hadde forstått selskapets spørsmål om skade slik at dreide seg om skader forut for tegningen 11.5.16.

Selskapet anfører at det ikke var ansvarlig for skaden 22.5.16. Bilen var ikke forsikret i selskapet på skadetidspunktet, og uansett holdt sikrede tilbake opplysninger om skade da han endret ikrafttredelsesdatoen for forsikringen.

Selskapet bestrider at sikrede i samtale med kundebehandler 11.5.16 ba om at Mondeo skulle forsikres fra samme dag og viser til kundebehandlers notat av samme dag der kundebehandler hadde notert ikrafttredelse én måned frem i tid:

Gitt tilbud og fått aksept.

Mondeo, hus og reise fra Tryg med 30 dgr oppsigelse, kunde bekrefter dette.

Selskapet hadde også sendt sikrede epost om hva som ble avtalt samme dag, der det fremgikk tydelig at alle andre forsikringer enn en Suzuki trådte i kraft én måned frem i tid:

Da ønsker jeg dere hjertelig velkommen som kunder av Troll Forsikring (så lenge ikke Gjensidige krever vanlig oppsigelse) og med Suzukien og om 30 dager med de øvrige forsikringene. ..

Selskapet viser videre til at sikrede i samtale med utreder forklarte at forsikringen på Mondo ble sagt opp samme dag, 11.5.16, hos forrige selskap, og at forsikringen derfor skulle trå i kraft samme dag. Selskapet har anført at deres undersøkelser viste at bilen ikke hadde vært forsikret siden 27.8.15.

Selskapet anfører at sikrede unnlot å opplyse om at bilen var skadet da han endret ikrafttredelsesdatoen i telefonsamtale 23.5.16. Selskapet har vist til kundebehandlers notat av 23.5.16:

.. Kunde sier at MONDEO var uforsikret 11.05, og kan garantere at jeg kan ta over denne uten oppsigelse fra Tryg. ..

Ingen skader på Mondeo fra 11.05 frem til d.d.

Sikrede har således gitt uriktige opplysninger i strid med fal. § 4-1 og § 8-1.

Tidsbruken forklares med at selskapet varslet om utredning da det etter en gjennomgang oppdaget at bilen var uforsikret på skadetidspunktet. Sikrede har vært vanskelig å få tak i da han jobber på fiskeanlegg i havet, og det fikk først i stand samtale med sikrede 26.1.17.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet er ansvarlig for skade på sikredes bil.

Finansklagenemnda Skades flertall, Wilhelmsen, Hagland, Kvalshaug, Asak Oftedahl og Giæver, bemerker:

Selskapet påberoper seg svikaktig brudd på opplysningsplikten etter fal. § 4-1, jf. § 4-2 og bevisst uriktige opplysninger under skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde ledd. Siden de aktuelle opplysningene ble gitt etter at skaden fant sted og selskapet påberoper seg ansvarsfrihet for en skade som inntraff før opplysningene ble gitt, mener flertallet fal. § 8-1 passer best selv om de gale opplysningene ledet til antedatering av forsikringen og således gjelder en endringsavtale.

Ifølge fal. § 8-1 fjerde ledd er selskapet uten ansvar dersom sikrede ved skadeoppgjøret bevisst gir uriktige eller ufullstendige opplysninger som sikrede vet eller må forstå kan føre til at sikrede får utbetalt en erstatning han eller hun ikke har krav på. Sikrede krevde i dette tilfellet dekning for en skade han visste var oppstått før han fikk antedatert forsikringen og han visste også at

antedateringen berodde på gale opplysninger til selskapet. Flertallet mener dette utgjør opplysninger "ved skadeoppgjøret" og at denne bestemmelsen derfor kommer til anvendelse.

I så fall gjelder også fal. § 4-14 om selskapets reklamasjon, jf. § 8-1 fjerde ledd siste punktum. Ifølge fal. § 4-14 skal selskapet gi sikrede beskjed uten ugrunnet opphold hvis det vil gjøre gjeldende reglene i kapittel 4 – her § 8-1 fjerde ledd. Spørsmålet er derfor om selskapet har varslet "uten ugrunnet opphold" i denne saken.

Kravet ble meldt 26.5.16, og kravet ble godkjent for utbetaling i begynnelsen av juni. Selskapet har forklart det ble satt i gang nye undersøkelser 2.11.16 da det etter en gjennomgang oppdaget at bilen var uforsikret. Selskapet har imidlertid ikke gitt noen forklaring på hvorfor en slik gjennomgang ble foretatt fem måneder etter at erstatning var utbetalt og hvilken informasjon det evt. var som gjorde at man foretok en slik gjennomgang. I mangel av en forklaring på dette må flertallet legge til grunn at selskapet ikke fikk ny informasjon i denne perioden og at det var informasjon fra skademeldingen som utløste den aktuelle gjennomgangen. I utgangspunktet mener flertallet selskapet burde reagert allerede da sikrede meldte et krav tre dager etter at forsikringsperioden var endret med tilbakevirkende kraft. Sikredes forespørsel om antedatering gir lite mening for en kaskoforsikring: Har det ikke skjedd noen skade blir kunden ansvarlig for premie for en periode hvor man vet at det ikke er inntruffet noe forsikringstilfelle. Er det derimot skjedd en skade, vil selskapet ikke være ansvarlig for den. Når det da meldes en skade like etterpå burde dette vært undersøkt omgående.

I Rt-2013-1235 legger HR til grunn at fristen starter å løpe når opplysningene "gir grunn til å tro" at det foreligger en fritaksgrunn, selv om det ikke foreligger fullstendig faktagrunnlag, (avsnitt 46), og selv om selskapet ikke har full kjennskap til alle forhold i saken som kan begrunne ansvarsfritak (avsnitt 49). Høyesterett sier at en "kvalifisert mistanke" er nok til å utløse en aktivitetsplikt hos selskapet. Når selskapet som nevnt ovenfor ikke har angitt noen grunn til at gjennomgangen av saken først ble foretatt fem måneder etter utbetaling av erstatning, må flertallet legge til grunn at tidsfristen må begynne å løpe da kravet ble meldt i mai 2016.

Samtale med sikrede ble gjennomført 26.1.17, og endelig standpunkt ble fattet i brev av 31.03.17. Selskapets har opplyst at sikrede var vanskelig å få kontakt med, men dette kan bare begrunne tidsbruken mellom 2.11.16 og 26.1.16. I en sak om bevisst uriktige opplysninger må det i utgangspunktet aksepteres både at selskapet gir sikrede tid til å stille til samtale og selv bruker ca. en måned på selve avslaget etter at all informasjon er hentet inn. Et ugrunnet opphold mellom skademelding og varsel om utredning på fem måneder kan derimot ikke aksepteres og særlig ikke når det kombineres med relativt lang saksbehandlingstid i etterkant. Særlig i en situasjon hvor det er utbetalt erstatning og selskapet krever pengene tilbake er det vesentlig for sikrede å få en avklaring "uten ugrunnet opphold", og flertallet kan ikke se at selskapet har gitt en tilfredsstillende forklaring på den lange saksbehandlingstiden.

Mindretallet, Okkenhaug, bemerker:

Mindretallet, Okkenhaug, har et annet syn på anvendelsen av FAL § 4-1- § 4-2, § 8-1 jfr. § 4-14.

Mindretallet slutter seg til flertallets vurdering av at det utgjør svik i skadeoppgjøret i et tilfelle hvor det bevisst holdes tilbake opplysninger om at skaden oppsto på et tidspunkt hvor forsikringen ikke var i kraft, jfr. FAL § 8-1. Videre er mindretallet av den oppfatning at sikredes bevisst uriktige svar på spørsmål om skader på motorvognen i tilknytning til spørsmålet om antedatering av forsikringen utgjør et svikaktig brudd på opplysningsplikten etter FAL § 4-1. Allerede oppståtte skader på et forsikret objekt vil kunne være opplysninger som selskapet har behov for i sin risikovurdering hva gjelder risikoen for fremtidige skader. Mindretallet mener følgelig at forholdet

kvalifiserte for svikanførsler fra selskapets side, med dertil mulige konsekvenser for sikrede som følger av FAL §§ 4-2 (avslag på skader som deretter oppstår) og 4-3 (oppsigelse) og FAL § 8-1 fjerde og femte ledd. Imidlertid er mindretallet enig med nemndas flertall i at selskapet vært for sent ute og har mistet retten til å påberope konsekvensene som følger av disse bestemmelsene, jfr. FAL § 4-14.

Spørsmålet er så om oversittelsen av reklamasjonsfristen medfører at selskapet blir ansvarlig for en skade som oppsto på et tidspunkt hvor det ikke forelå gyldig forsikring. Selskapet har ikke selv problematisert dette.

For at oversittet reklamasjonsfrist skal innebære at selskapet blir ansvarlig, forutsetter dette at selskapets manglende ansvar for skaden er knyttet opp til FAL § 4-2 eller § 8-1.

Slik mindretallet ser det, regulerer § 4-2 svikets betydning for skader som oppstår *etter* at de uriktige risikoopplysningene er gitt. Dette belyses bl.a. via den skjønnsmessige vurderingen etter annet og tredje ledd der blant annet skadeforløpet (forholdet mellom de uriktige risikoopplysningene og skaden som oppstår) er av betydning for avkortningsgraden.

Opplysningsplikten etter kapittel 4 regulerer risikoopplysninger som har betydning for fremtidige skader, og oversittet reklamasjonsfrist får dermed ikke betydning for gyldigheten av antedateringsavtalen isolert sett.

Etter mindretallets oppfatning kan heller ikke det forhold at selskapet har mistet en svikanførsel etter FAL § 8-1 som følge av oversittet reklamasjonsfrist innebære at det blir ansvarlig for et skadetilfelle som fant sted på et tidspunkt hvor forsikringen ikke var gyldig.

Spørsmålet er da om selskapet hefter for aktuelle skade ut fra vanlige avtalerettslige prinsipper siden forsikringens starttidspunkt ble antedatert etter at skaden inntraff. Det er grunnleggende i forsikring at man ikke kan forsikre en skade som allerede har oppstått. Selskapet har i dette tilfellet forkludret dette grunnleggende prinsippet ved å antedatere starttidspunktet for forsikringsavtalen. Slik mindretallet ser det, vil selskapets ansvar for skader som er oppstått før antedateringstidspunktet være avhengig av avtalelovens §§ 30 og 33 – og hvor en svikaktig feilaktig opplysning fra sikredes side medfører han ikke kan gjøre avtalen om antedatering gjeldende.

Her har selskapet foretatt en utbetaling før forholdet ble oppdaget. Etter mindretallets oppfatning vil ugyldigheten ved antedateringsavtalen innebære at selskapet har krav på tilbakebetaling av det utbetalte beløp.

Avgjørelsen er avgitt under dissens.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Sikrede gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Birgitte Hagland (nestleder), Elisabeth Okkenhaug (selskapsrepresentant), Hanne Kvalshaug (selskapsrepresentant), Cecilie Asak Oftedahl (forbrukerrepresentant) og Gyrid Giæver (forbrukerrepresentant).